

מסורת הש"ס

המקנא פרק ראשון סוטה

תורה אור השלם

(א) וכן העיר הכנעני
 שמואל כ' פ"ח שבט'
 שמואל למה מלך ישראל
 (ב) ופי' ע"ז בת"א, ג' מגילה
 י"ד, (ד) ופי' בעיר פדון ק"ק
 י"א, (ה) סנהדרין ק"ה, (ו) שם י'
 ק"ה, (ז) ופי' וכל שם
 תלמיד הממסע פדון ערך
 אגריאל, (ח) ג"ל מתיב
 (ט) ופי' וכל שם
 (י) ופי' וכל שם על שמו,
 (יא) ופי' וכל שם, (יב) ופי'
 (יג) ופי' וכל שם.

הגרות הב"ח

(א) ופי' וכל שמואל שמואל
 (ב) למחזור: (ג) רש"י ד"ה
 נקם אדם ממתני עני
 דרדריש אמר שמשון
 רבש"י שכל אדם יודע ו'
 בעה"ז וספר החתנים:
 (א) ר"ה שער העיר
 בשבעי עה"ז: (ד) ר"ה
 נחמה ופי' וכל שמואל
 כתיב עד שאין אבי
 ראויה ק"ה הפי' (ה) ר"ה
 ויחמה לוי שדחיהו קטנה
 במיתרי אבי והשואל ר"ה
 ואין נישואי ער ואין
 נישואין כלום ופי' שאין
 זכות:

גליון הש"ס

כ' וא"ר רביה' לעיל דף
 ע"כ: רש"י ר"ה וירושלמי
 א"י ב' ששנה ששים
 ליקבע: ע"ס ופי' תמיש:

לעני רש"י

שוש"י, ש"ס.
 אש"י, ש"ס.
 [אש"י, ש"ס, (דגל)
 קובץ.
 פודג"א, ע"ה (ש"ס).]

מוסף רש"י

בי קארי, לטעין גזלות,
 כי רבני, לטעין קטנה,
 לטעין רבנן מן עמי
 זה נחף זה טלפת מביה
 י"ב, שנאמר וילך שפי.
 כמו (מק"ד) נחף
 אלמנע טעין מדינה
 (פודג"א, ע"ה), שנאמר
 שפי, שמע שפי
 (ש"ס), פודג"א, ק"ס
 הולף ק' נחטמו (ש"ס)
 ח"ה, חד אמר פודג"א
 לכח ממט פירות
 לאוריס כשפיר ובראית
 א"י, וחד אמר
 שפיר, למסע ופי' כל
 מני פירות (ש"ס).

תוספות שאנ"ל

זוה"ה הנהלה שבעות של
 אבימלך ופי' שחולק על
 מה שפי' רש"י בספר
 שמואל ופי' חן שאוהו
 היבוס היה מורשו של
 אבימלך ולא היו יכולין
 להרשיע מפני השבעה
 שהיה טוב על הולמים
 דברם שם אלא כבוד
 ליה כמון ארבע שבתים
 דר' אליעזר שבתים
 היה להם שבת להם
 אברהם שאלקת מרת
 הכהנה ועל שם העיר
 נקרא יבוס, אי שם
 אצ"פ שהחילה כבר כפי
 ל' נ"ל פודג"א ד"ה יפה
 (א) ופי' שבעה חמת יפה
 שבת ארבעה להם שבת
 חזרת כגון כל מלא יק:

החל שבעותו של אבימלך. בטלה לשון לא יחל דברו (במדבר ל). לפי שהם עברו על השבעה תחילה: **כמה צירכו.** כל צרכה שנמקרה לשון ריבוי הוא דבר המתרבה ומצוי בו שבע פייסין בלע"ז. ומה צרכה נמצא בו לא מלינו עשר בשמשון: **שכרכו כאמרו.** להיות זרעו כנחל שוטף. למה שנחלזה מתכרך: **נקם אדם ממתני עני.** (א) שכר אדם ממני חן לי נקמה זו ושכר האמת לעולם הבא: **שחור לאמרו.** כשדנין אמתו אנו כן (מרחיק) לברוח **חמרא חמרא.** לפני כל אדם מציאין **חמרא** שהוא רגיל בו. לפני שמו יין **דובלל.** לפני עובד אלמה ומוסר נגונה שרגיל לאכול ירק מציאין כל מלא ירק. דובלי מין ירק הוא: קארי ובוני מין אחד הוא אלא שאלו גדולים ואלו קטנים. כלומר כמה שהוא עוסק הוא עסוקה: **כאמר.** יחידיו של עולם כמשפט נדק: **שמש.** לשון חומה כמו שמתני כדכור שמשון (שפי' נד): **על שמו של הק"ה.** משמע שמינה שמו של הק"ה **ממש:** מעין שמו. שאין שמש שם ממש אלא מגן ומלל: **שפי.** אש"י, ש"ס, כמו דקף מדומיה (תולין דף מ"ג): **שפיטון.** שפייה כפולה: **מעין דוגמא** כו'. נשמו מן המתמונים לתפארת: **ויסר כמו.** לא מימי ראה אלא דכולן לקו: **ששול כלוארו.** ויגבה מכל העם שנשמו (שמואל ב' א): **ויפל עליה.** מקום שהרגין במדבר והיינו זואר: **נדקיס בעיניו.** לא ידענא מנלן דשמתה לשנח וכן אסא כרגילי אלא כל שמת מרכו: **פודג"א.** כי חולי הוא שזוח כרגילי וקורא **אש** לו פודג"א: **נענש אסא.** לחלות: **אגריאל.** עבודת המלך: **השמיע אס כל יסודה.** הזעיקו. וישאו את אבני המרה: **שהיה מלך ישראל בונה עליה כרך לבנותי מתי יואל ונח לאסאט:** **סמן.** שכתוב בו נקי יהיה לביתו וגו' (דברים ה'): **כסוב וירד שמשון סמנה.** אלמנא תמנח גידיה **וכמי עולה** תמנח אלמנא עליה **היה ושמשון ויהיה מרובו חלרן ישראל הו': שנתפנה בה.** שנתפנה מנחת פלשתיים האסורות לו: **יהודה נתעלה.** שמשם נולדו פרך זרח שהעמידו מלכים ונביאים **ירמיה:** דלפי מהאי גיפא. שיהיה מיושנת באלמנא שיפוע ההר הנח לה מלכא ההר וירד הנח לה מרגלי ההר עליה: **כגון ורדני ופי' כארי נרש.** עיירות הן היושנות בשפייעו ההרים: **מלפוס לראוסו.** שזיו רגילין להתקבל שם וללון והיה חבי עליה: **שנתפנה עינים לדכריה.** דוגמא ופתח הימר נתנה לעמנה שאין עבירה נדבר: **גורם אני.** ואינו עובדת כוכבים (ו) ורואיה לך: **פנויה אני.** ומותרת לכל אדם: **יתומה אני.** (א) והיינו קטנה והשיאנוי אמי ואחי ואין נישואין לער ואונן כלום לאסור עליו משום כלמו ואין זכות לאם ולאחים להשא קטנה) אלא האז וזהו בה כדכתיב את נתי נתי לאיש הזה (דברים כג). ולך סכנא לזו צנו של שם היתה * שמשנת ששים יעקב כלו שנתו של שם ועקב כבר היה יומר מן מהה ועשר: **עסורא אני.** מנדה: **ונקט בו.** להנחת עובדים ושנים: **פונדק.** ללון שם אורחים. ולשון אש"ל נעטרקין הוא אפילה שמה ליה שיהי

הוחל שבעותו של אבימלך דכתיב יאם תשקר לי ולניני ולנכדי יוגדל הנער ויברכרו ה' כמה ברכו אמר רב יהודה אמר רב שברכו באמתו אמתו כבני אדם זרעו כנחל שוטף ויקרא שמשון אל ה' ויאמר ה' אלהים זכרני נא וחוקני נא אך הפעם הזה ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים אמר רב אמר שמשון לפני הקב"ה רבש"ע וזכור לי עשרים (ורשתים) שנה ששפתי את ישראל ולא אמרתי לאחד מהם העבר לי מקל ממוקם למקום וילך שמשון וילכד שלש מאות שועלים מאי שנא שועלים אמר רב איבו בר נגדי א"ר חייא בר אבא אמר שמשון יבא מי שחזור לאחוריו ויפרע מפלשתים שחזור בשבעות תניא א"ר שמעון החסיד בין כתיפיו של שמשון ששים אמה היה שנאמר וישכב שמשון עד חצי הלילה ויקם וישם על הלילה ויאוחז ברלתות עזה ובשתי המזוזות ויסעם עם הכריה וישם על כתיפיו וגמירי דאין דלתות עזה פחותות משישים אמה ויהי מוחן בבית האסורים א"ר יוחנן אין טחינה אלא לשון עבירה וכן הוא אומר תחמן לאחר אשתי מלמד שכל אחד ואחד הביא לו את אשתו לבית האסורים כרי שחגעבר הימנו אמר רב פפא דאמרי אינשי קמי רשתי חמרא חמרא קמי רפוקא וגרידיא דובלא וא"ר יוחנן כל המונה אשתו מוננת עליו שנאמר אם נפתח לבי על אשה ועל פתח רעי ארבותי וכתיב תחמן לאחר אשתי ועליה יכרעון אחרון והיינו דאמרי אינשי איהו בי קארי ואיתיה בי בוציני וא"ר יוחנן שמשון דן את ישראל כאביהם שבשמים שנאמר דן ידיו עמו כאחד וגו' וא"ר יוחנן שמשון על שמו של הקב"ה נקרא שנאמר כ"י שמש ומגן ה' אלהים וגו' אלא מעתה לא ימותה אלא מעין שמו של הקב"ה מה יוחנן בלעם חניג כרגלו אחת היה שנאמר וילך שפי שמשון חניג בשתי רגליו היה שנאמר שפיפן עלי ארחה: ת"ר חמשה נבראו מעין דוגמא של בעיני אסא ברגליו שמשון ככחו דכתיב ויסר כמו מעלוי שאלו בצוארו דכתיב ויוקח שאלו את החרב ויפל עליה אבשלום בשערו כדכתיב למימר קמן צדקיה בעיניו דכתיב ואת עיני צדקיהו עור אסא כרגליו דכתיב וירק לעת זקנתו חלה את רגליו ואמר רב יהודה אמר רב שאחותו פדגרא א"ל מר זוטרא בריה דרב נחמן לרב נחמן היכי דמי פדגרא א"ל כמחט בבשר החי מנא ידע איבא דאמרי מיחש הוה חש ביה * ואיבא דאמרי מרביה שמע ליה וא"ר י"סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם דרש רבא מפני מה נענש אסא מפני שעשה אנגריא בתלמידי חכמים שנאמר והמלך אסא השמיע את כל יהודה אין נקי מאי אין נקי אמר רב יהודה אמר רב אפילו חתן מחרדו וכלה מופתה: **כתיב** ויורד שמשון תמנח וכתוב * הנה חמך עולה תמנח א"ר אלעזר שמשון שנתנה בה כתיב ביה ירידה היתה שנתעלה בה כתיב ביה עליה * שמואל בר נחמני אמר שתי תמנאות היו חדא בירידה וחדא בעליה רב פפא אמר חדא תמנה הואי דאתי מהאי גיסא ירידה ודאתי מהאי גיסא עליה כגון רודניא ובי בארי ושוקא דגרש * ותשב בפתח עינים א"ר אלכסנדר מלמד שהלכה וישבה לה בפתחו של אברהם אבינו מקום שכל עינים צופות לראותו ר' חנין א"ר מקום הוא ששמו עינים וכן הוא אומר * תפוח העינים ר' שמואל בר נחמני אמר שנתנה עינים לזכריה כשתבעה אמר לה שמוא נכריה את אמרה ליה גיורת אני שמוא איש את אמרה ליה אמרה ליה שמוא קיבל אני אביך קידושין אמרה ליה ויתומה אני שמוא ממאה את אמרה ליה מהורה כן: * וישע אש"ל בבאר שבע אמר ריש לקיש מלמד שעשה פרדס ונעט בו כל מיני מגדים רבי יהודה ורבי נחמיה ר"ל אמר פרדס וחד אמר פונדק בשלמא למ"ד פרדס היינו דכתיב וישע אלא למ"ד פונדק מאי וישע דכתיב * וישע אהלי אפדנו וגו' ויקרא שם בשם ה' אל עולם אמר ריש לקיש אל תיקרי ויקרא אלא

1. ונתה השבעה לי
 באלהים דהך אם תשקר
 לי ולניני ולנכדי כהסד
 אשר עשיתי עמך
 העשה עשירי וגם יארוץ
 אשר נהגת בה
 בראשית כא כג
 2. ותלך לאשתו כן
 ויקרא את שמו שמשון
 ויגדל נער ויברכרו י'
 שופטים י' כד
 3. ויקרא שמשון אל ה'
 ויאמר אדני אלמים
 זכרני נא וחוקני נא אך
 הפעם הזה האלהים
 ואנקמה נקם אחת משתי
 עיני מפלשתים:
 שופטים טו כח
 4. וילך שמשון וילכד
 שלש מאות שועלים
 ויקח לפדים וחסין וזב אל
 גב וישם לפיד אחד בין
 שתי הנגבות בתוך.
 שופטים טז ט
 5. והשכב שמשון עד
 חצי הלילה ויקם בזרי
 הלילה ויאוחז ברלתות
 ששתי היעיד ובשתי
 המזוזות ויסעם עם
 הכריה וישם על הכתיפ
 וישלם אל ראש החר
 אשר על פני החר:
 שופטים טז ג
 6. ויאחזודו פלשתיים
 ויקראו את עיניו וירדו
 אותו עקמה ויאסורו
 בנחשתיים והיו טוהן
 בבית האסורים:
 שופטים טז כא
 7. תחמן לאחר אשתי
 ועלית יכרעון אחרון:
 אבות לא י'
 8. אם נפתח לבי על
 אשה ועל פתח רעי
 ארבותי:
 9. דן ידיו עמו כאחד
 כגון וישע אש"ל:
 בראשית טו טו
 10. כי שמש ויגן ה'
 אלהים חן וקבוד יתן ה'
 לא ימנע טוב ליהלבים
 בתמימים: תהלים ס"ד יב
 11. ויאמר בלעם לבלק
 התיצב על עלתך
 ואלמכא אולי יקרה י'
 לקראתי וירב מה יראני
 ויגדירתי לך וילך שפי:
 במדבר כג ג
 12. יהי דן נחש עלי דרך
 שפיפן עלי ארץ דעשן
 עקבי סוס ויפל רכבו
 אדור:
 בראשית טו י'
 13. והישרנה על כרפיה
 ותקרא לאיש ותנח את
 שבע תחלתו ראשו
 ותחל לענותו וחסך כחו
 מעליה:
 שופטים טו טז
 14. ויאמר שאלו לרעמי
 כליו שלך חרב וקסרתי
 בה פן יבואו ותרעלים
 ואלהך וקסרתי ויתעללה
 כי ולא אבד נשא כליו
 ספר דברי הימים למלכי
 יהודה רק לעת זקנתו
 תקלה את רגליו:
 מלכים א' טו כג
 17. סוד ה' ליראיו
 ובריתו להודיעם:
 תהלים כ"ד
 18. והמלך יאמר
 השמיע את כל יאודה
 אין נקי וישאו את אבני
 הקמה ואת עיניה אשר
 19. וירד שמשון תמנח ויאמר ריש לקיש מלמד שנתנה עולה תמנח
 20. וירד להמר לאמר ונה חמך עליה תמנח
 21. וקסר כנדי אלמנאות מעליה וחסך בעיניו ותתעפר וישב בפתח עינים אשר על דרך תמנחה כי יראה כי גדל שלה והוא לא נתנה לו לאשה בראשית לח י'
 22. ונתן ויין
 גיס הפוח והעינים: וישע טו י'
 23. וישע אש"ל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם: בראשית כא לג
 24. וישע אהלי אפדנו בין ימים לרע צבי קרש וזב ער קנו ואין עורח לו ויגאל יא מה

קנה בעשא וכן וכן דמלך אסא את גבע כניסן ואת המצפה מלכים א' טו כג
 לון צאנו: בראשית לח י'
 21. וקסר כנדי אלמנאות מעליה וחסך בעיניו ותתעפר וישב בפתח עינים אשר על דרך תמנחה כי יראה כי גדל שלה והוא לא נתנה לו לאשה בראשית לח י'
 22. ונתן ויין
 גיס הפוח והעינים: וישע טו י'
 23. וישע אש"ל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם: בראשית כא לג
 24. וישע אהלי אפדנו בין ימים לרע צבי קרש וזב ער קנו ואין עורח לו ויגאל יא מה